

DOCENTENHANDLEIDING

Politiek in het Caribisch deel van het Koninkrijk – havo

E1.3 Politieke dimensie

Eindtermen

Domein E Leefomgeving

Subdomein E1.3 Politieke dimensie

De kandidaat kan verschillende politieke systemen op Caribische eilanden en hun invloed op de samenleving beschrijven en verklaren.

De kandidaat kan de huidige staatkundige structuur van de eilanden Bonaire, Sint Eustatius, Saba, Curaçao, Aruba en Sint Maarten, BES CAS-eilanden, beschrijven en vergelijken en voormalige, huidige, en toekomstige politieke (on)afhankelijkheidsrelaties met Nederland analyseren.

Aandachtspunten:

- De relaties van Caribische (ei)landen met (voormalige) koloniale overheersers worden beïnvloed door de staatsinrichting en de politieke cultuur van de voormalige kolonisator.
- De eilanden gaan op verschillende manieren om met dilemma's rondom politieke en economische zelfstandigheid.

Stap 1

Vragen

Opdracht: BES-eilanden

Geef aan

1 wat de BES-eilanden zijn.

2 welke unieke staatkundige status deze eilanden hebben binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

1 De BES-eilanden zijn Bonaire, Sint-Eustatius, en Saba.

2 In 2010 werden ze speciale gemeenten van Nederland, wat betekent dat ze een directere band met Nederland hebben. Ze hebben een unieke status als Caribische openbare lichamen gekregen, wat betekent dat ze noch onafhankelijke landen zijn, noch traditionele gemeenten. Ondanks hun geografische afstand van het Europese vasteland, hebben de inwoners de rechten van het EU-burgerschap.

Opdracht: Referendum Bonaire

Op 17 december 2010 was er een referendum in Bonaire over de staatkundige positie van het eiland binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Tijdens dit referendum konden de inwoners van Bonaire aangeven of ze het wel of niet mee eens waren dat Bonaire een bijzondere gemeente van Nederland was geworden. Van de stemmers was 85% het niet eens met het gegeven dat Bonaire een bijzondere gemeente was geworden. Toch bleef Bonaire een bijzondere gemeente van Nederland. De opkomst was namelijk erg laag (35%) en er was afgesproken dat de uitkomst van het referendum alleen uitgevoerd zou worden als de opkomst minimaal 51% was geweest.

Onder een aanzienlijke groep eilandbewoners bleef echter ontevredenheid bestaan over de manier waarop Bonaire vanuit Nederland werd bestuurd. Zij dwongen een nieuw referendum af. Dat referendum vond plaats op 18 december 2015.

- 1 Zoek uit welke vraag aan de inwoners van Bonaire tijdens het tweede referendum werd voorgelegd.
- 2 Zoek op wat de opkomst en de uitslag was van het referendum.
- 3 Zoek uit op welke manier wordt omgegaan met de uitkomst van het referendum.

1 In het tweede referendum werd de volgende vraag voorgelegd:

"Bent u het eens met de invulling die is gegeven aan de directe band met Nederland?".

De kiezer kon deze vraag beantwoorden met "Ja" of "Nee"

2 De opkomst was 62% van de stemgerechtigden. 35% stemde "Ja" en 65% stemde "Nee".

3 De Eilandsraad en het Bestuurscollege van Bonaire moeten bepalen hoe ze met de uitkomst omgaan. De weg is vrij voor een nieuw referendum over zelfbeschikking voor Bonaire. Bijna alle lokale politieke partijen vinden dat Bonaire in de toekomst een autonoom land zou moeten worden. Al geven de meeste partijen wel aan dat dat niet iets is wat realistisch is op de korte termijn.

Opdracht: Status aparte

De wens van Aruba naar meer autonomie had verschillende oorzaken.

Voorbeeld van factoren die een rol hebben gespeeld zijn:

- a streven naar zelfbestuur
- b economische overwegingen
- c nastreven van culturele en nationale identiteit
- d afzetten tegen de geschiedenis van kolonialisme

Hieronder worden de vier factoren nader omschreven.

Geef bij ieder tekstje aan welke factor omschreven wordt.

I Er was een groeiend gevoel van nationale identiteit en trots op Aruba. Onafhankelijkheid werd gezien als een middel om deze unieke identiteit verder te cultiveren en te versterken, los van het Nederlandse overkoepelende bestuur.

II Net als veel voormalige koloniën wereldwijd, had Aruba de wens om de erfenis van het kolonialisme achter zich te laten en een eigen weg te gaan als een onafhankelijke natie.

III Aruba had een sterke wens om meer controle te hebben over zijn eigen zaken. Dit streven was ingegeven door de wens om eigen beslissingen te kunnen nemen over lokale kwesties, zoals economische ontwikkeling, onderwijs, en culturele zaken.

IV Aruba, met een opkomende toeristenindustrie en een aanzienlijke olieraffinaderij, wilde zijn economie ontwikkelen. Onafhankelijkheid werd gezien als een manier om meer controle te krijgen over economische beleidsvorming en natuurlijke bronnen.

I = c

II = d

III = a

IV = b

Opdracht: Drugs

Gebruik bron 3.

Bron 3

Marine onderschept opnieuw partij drugs in Caribisch gebied

20-04-2023

De Nederlandse marine heeft opnieuw een partij drugs onderschept in het Caribisch gebied. De bemanning van het patrouilleschip Zr. Ms. Holland nam eergisteren samen met de Kustwacht Caribisch gebied zo'n 850 kilo cocaïne in beslag.

Drie verdachten probeerden hun waar in een go-fast te verschepen. Dit bootje werd opgemerkt door het Nederlandse patrouilleschip. Daarop werden twee snelle onderscheppingsboten ingezet met aan boord het Nederlandse Fleet Marine Squadron. Dit team wist de go-fast te achterhalen en eenmaal langs zij werd een stopteken gegeven. De verdachten gaven zich hierbij over. Een deel van de drugspakketten was toen al overboord gegooid. Deze pakketten zijn later uit het water gehaald. Het totaal kwam uit op zo'n 850 kilo aan cocaïne. De verdachten en de drugs zijn overgedragen aan het Korps Politie Aruba. De partij cocaïne is inmiddels vernietigd.

Bron: <https://www.defensie.nl/>

Curaçao en Sint-Maarten hebben sinds 10-10-2010 een status binnen het Koninkrijk hebben die vergelijkbaar is als de status van Aruba. Deze status biedt de eilanden een evenwicht tussen zelfstandigheid en de voordelen van het onderdeel blijven van een breder Koninkrijk.

1 Geef aan welk voordeel Aruba, Curaçao en Sint-Maarten op het gebied van veiligheid hebben doordat zij onderdeel zijn van een breder Koninkrijk.

2 Bij de band met Nederland horen ook vraagstukken over de mate van afhankelijkheid en de mate van autonomie. Deze vraagstukken kunnen leiden tot spanningen tussen de eilanden en Nederland.

Maak duidelijk dat vraagstukken over afhankelijkheid en autonomie kunnen leiden tot spanningen tussen de eilanden en Nederland.

1 Binnen het bredere Koninkrijk der Nederlanden kunnen Aruba, Curaçao en Sint-Maarten rekenen op ondersteuning op het gebied van veiligheid, politie en defensie. Ze kunnen profiteren van samenwerking met de Nederlandse krijgsmacht en andere veiligheidsmechanismen voor bescherming en veiligheid.

2 Er kunnen spanningen ontstaan over het veiligheidsbeleid. Bijvoorbeeld, als Nederland ingrijpt in de veiligheidssituatie op de eilanden, kan dit vragen oproepen over de soevereiniteit en zelfstandigheid in het bepalen van het eigen veiligheidsbeleid.

Opdracht: Munteenheden

Bonaire, Sint- Eustatius en Saba zijn bijzondere gemeenten van Nederland. Je zou misschien verwachten dat je op deze eilanden, net als in de rest van Nederland, zou kunnen betalen met de euro. Dat is niet het geval.

1 Zoek uit wat de munteenheden zijn van Bonaire, Sint- Eustatius en Saba.

1 Munteenheden: Amerikaanse dollar.

2 Beredeneer waarom er op deze eilanden gekozen is voor deze munteenheden.

2 Reden om te kiezen voor de Amerikaanse dollar als munteenheden was vooral een economische reden. De eilanden drijven veel handel met Amerika en de eilanden trekken veel toeristen uit Amerika.

3 Zoek ook uit wat de munteenheden van Aruba is. Waarom zal Aruba gekozen hebben voor deze munteenheden.

Aruba: De officiële munteenheden van Aruba is de Arubaanse florin (AWG). Na de afscheiding van de Nederlandse Antillen in 1986 koos Aruba voor de invoering van de Arubaanse florin als haar eigen munteenheden om economische redenen en om haar eigen identiteit te benadrukken. Ook Amerikaanse dollar kan gebruikt worden op Aruba.

4 Welke munteenheden krijgen Curaçao en Sint-Maarten vanaf 2025?

Curaçao en Sint-Maarten krijgen op 31 maart 2025 de Caribische gulden als munteenheden.

Opdracht: Zelfstandig land in het Koninkrijk of volledig zelfstandig?

Bekijk de volgende stelling:

Curaçao, Aruba en Sint-Maarten moeten streven naar volledige onafhankelijkheid van Nederland.

Bedenk argumenten vóór de stelling en argumenten tegen de stelling.

Bespreek jouw argumenten met een of enkele klasgenoten.

Ben jij het wel of niet eens met de stelling?

Argumenten vóór volledige onafhankelijkheid:

Volledige soevereiniteit: Volledige onafhankelijkheid betekent complete autonomie in politieke besluitvorming, waardoor een land volledige controle heeft over zijn binnenlandse en buitenlandse beleid, zonder beperkingen of invloeden van buitenaf.

Nationale identiteit en trots: Onafhankelijkheid kan het gevoel van nationale identiteit en trots versterken. Het biedt de mogelijkheid om een unieke culturele identiteit te bevorderen en te beschermen tegen externe invloeden.

Eigen internationale relaties: Als onafhankelijk land kunnen staten hun eigen internationale relaties en lidmaatschappen van internationale organisaties beheren, wat hun wereldwijde invloed en zichtbaarheid kan vergroten.

Aanpassing aan lokale behoeften: Onafhankelijkheid staat landen toe om beleid en wetgeving te ontwikkelen die volledig zijn afgestemd op de specifieke behoeften en omstandigheden van hun bevolking.

Argumenten tegen volledige onafhankelijkheid:

Economische uitdagingen: Kleine of economisch minder ontwikkelde landen kunnen moeite hebben om economisch zelfstandig te zijn, met risico's zoals economische instabiliteit, beperkte markttoegang en afhankelijkheid van een beperkt aantal economische sectoren.

Internationale isolatie: Zonder de steun van een groter koninkrijk of unie kunnen onafhankelijke landen gevoeliger zijn voor internationale isolatie, zowel politiek als economisch, wat hun vermogen om op het wereldtoneel te handelen kan beperken.

Defensie en veiligheid: Zelfstandige defensie en veiligheidsmaatregelen kunnen een zware financiële en organisatorische last zijn voor kleinere landen. Als onderdeel van een groter koninkrijk kunnen landen profiteren van collectieve veiligheid en defensieondersteuning.

Toegang tot hulpbronnen en infrastructuur: Landen die onafhankelijk worden, verliezen mogelijk toegang tot de financiële, technische en infrastructurele hulpbronnen die beschikbaar zijn via het koninkrijk, wat de ontwikkeling van essentiële diensten en infrastructuur kan belemmeren.

Sociale voorzieningen: De overgang naar volledige onafhankelijkheid kan leiden tot veranderingen of vermindering van sociale voorzieningen, zoals gezondheidszorg en onderwijs, die voorheen mogelijk werden ondersteund of gesubsidieerd door het koninkrijk.

Stap 2

Vragen

1 Beredeneer hoe de Nederlandse tradities van overleg en consensus invloed hebben op de besluitvormingsprocessen op de BES CAS-eilanden? Geef voorbeelden uit de tekst die deze invloed illustreren.

1 De Nederlandse tradities van overleg en consensus zijn waarneembaar in de politieke besluitvorming op de eilanden. Dit blijkt uit de manier waarop de bestuurlijke systemen op de eilanden zijn gemodelleerd naar het Nederlandse voorbeeld. Binnen Caribisch Nederland functioneert ieder eiland als een democratie, waarbij Curaçao, Sint-Maarten en Aruba elk hun eigen parlement en premier hebben, en Bonaire, Saba en St. Eustatius lokale raden en een gezaghebber hebben.

2 Geef een voorbeeld uit je dagelijks leven hoe je ziet dat er op jouw eiland een gevoel is van nationale trots.

2 Het gevoel van nationale trots en identiteit in Caribisch Nederland wordt vaak geuit in muziek, kunst en festivals, zoals het jaarlijkse carnaval. Elk eiland heeft zijn eigen unieke karakter. Bijvoorbeeld, Bonaire staat bekend om zijn rijke natuurlijke schoonheid en duiklocaties, terwijl Curaçao een kosmopolitisch karakter heeft en Sint-Maarten bekend staat als toeristisch. Dit regionale bewustzijn wordt versterkt door lokale tradities, dialecten en evenementen die specifiek zijn voor elk eiland.

Opdracht: Culturele collage – lokaal bewustzijn

1 Kies één van de BES CAS-eilanden.

2 Onderzoek de verschillende culturele aspecten van dat eiland, zoals muziek, kunst, festivals, tradities, dialecten en evenementen.

- 3** Maak een collage (digitaal of op papier) waarin je deze verschillende aspecten weergeeft. Probeer de mix van Afrikaanse, inheemse en Nederlandse invloeden te laten zien.
- 4** Schrijf een korte begeleidende tekst waarin je de elementen in je collage uitlegt en hoe ze bijdragen aan het lokale bewustzijn en de identiteit van het eiland.
- 5** Vergelijk jouw culturele collage met de collage van een klasgenoot die een ander eiland heeft gekozen. Bespreek de inhoudelijke verschillen. Blijkt uit jullie collages dat er sprake is van een lokaal bewustzijn?

Voorbeeldantwoord Collage Aruba

1. Vlag van Aruba:

Een prominente afbeelding van de Arubaanse vlag met zijn lichte blauwe achtergrond, twee smalle gele strepen aan de onder- en bovenkant en een rode ster met vier punten in het midden.

2. Divi Divi Bomen:

Foto's van de iconische Divi Divi bomen die typerend zijn voor Aruba's natuurlijke landschap. Deze bomen worden vaak gevormd door de passaatwinden.

3. Carnaval:

Kleurrijke beelden van Aruba's jaarlijkse carnaval, met dansers in levendige kostuums, praalwagens en lokale muzikanten.

4. Flamingo's op het strand:

Een afbeelding van de beroemde flamingo's die wandelen langs de witte zandstranden van Aruba, specifiek op Renaissance Island.

5. Arikok Nationaal Park:

Foto's van dit beschermde natuurgebied met zijn unieke dieren, planten en landschappen.

6. Arubaanse gerechten:

Afbeeldingen van lokale specialiteiten zoals 'Keshi yena' (gevulde kaas) en 'Patechi' (gevulde pasteitjes).

7. Oud-Hollandse architectuur:

Foto's van historische gebouwen in Oranjestad die de Nederlandse invloed op de eilandarchitectuur weerspiegelen.

8. Traditionele muziekinstrumenten:

Afbeeldingen van instrumenten zoals de 'tambu' en 'caha di orgel', die beide een rol spelen in de traditionele Arubaanse muziek.

9. Papiamento:

Een afbeelding van een oud boek of een krant in het Papiamento, de lokale taal van Aruba, om de unieke culturele identiteit te benadrukken.

10. Gezellige straatbeelden:

Foto's van drukke markten, winkels en cafés in Oranjestad die de levendigheid en gemeenschapsgeest van Aruba vastleggen.

De culturele collage voor Aruba zou een visueel rijke en gevarieerde weergave zijn van het erfgoed van het eiland, natuurlijke schoonheid, tradities en invloeden. Het zou zowel de invloed van de Nederlandse kolonisatie als de unieke Caribische en inheemse aspecten van het eiland laten zien.

Opdracht: BES-eilanden en verkiezingen

In november 2024 waren er verkiezingen voor de Tweede Kamer in Nederland. Natuurlijk waren de inwoners van de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint-Eustatius en Saba ook stemgerechtigd. De opkomst op de eilanden was zeer laag, tussen de 25 en 30%. Veel inwoners van de eilanden ervaren een grote bestuurlijke afstand. Er is een gevoel dat besluitvorming in Nederland plaatsvindt zonder voldoende betrokkenheid of begrip van de lokale situatie op de eilanden. Een voorbeeld waaruit dat blijkt, is de invoering van het Europees Nederlands als voertaal in het onderwijs op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

- 1** Leg uit dat door invoering van het Europees Nederlands als voertaal in het onderwijs te weinig rekening is gehouden met de lokale situatie op de eilanden.
- 2** Bedenk nog een concreet voorbeeld waaruit blijkt dat besluitvorming in Nederland plaatsvindt zonder voldoende betrokkenheid of begrip van de lokale situatie op de eilanden.
- 3** Bedenk een manier om de betrokkenheid van de inwoners van de eilanden te vergroten.

1 De invoering van het Europees Nederlands als voertaal in het onderwijs was bedoeld om de onderwijskwaliteit te verbeteren en kansen voor studenten in Europees Nederland te vergroten. Maar er onvoldoende rekening gehouden met de lokale talen Papiamentu en Engels, die op de eilanden de voertaal zijn. Dit leidde tot zorgen over taalbarrières, de impact op het leren van studenten en het behoud van de lokale cultuur en identiteit.

2 Een tweede voorbeeld van besluitvorming zonder voldoende lokale betrokkenheid op de BES-eilanden is de invoering van belastingwetten die ontworpen zijn naar het model van Europees Nederland. Deze wetten houden onvoldoende rekening met de economische realiteit en levensstandaard op de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. De wetgeving legt aanzienlijke financiële druk op de lokale bevolking en bedrijven, die mogelijk niet dezelfde financiële

middelen of toegang tot diensten hebben als in Europees Nederland. Dit kan leiden tot onvrede en het gevoel dat er besluiten worden genomen die niet in het beste belang zijn van de eilandbewoners.

3 Een manier om de betrokkenheid van de inwoners van de eilanden bij besluitvormingsprocessen te vergroten, is door het oprichten van een adviesraad of overlegorgaan dat directe vertegenwoordiging biedt aan de eilanden in de Nederlandse politiek. Dit orgaan zou bestaan uit vertegenwoordigers van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba, die regelmatig overleg plegen met Nederlandse beleidsmakers over kwesties die de eilanden betreffen.

Opdracht: Tijdlijn

Gebruik bron 8.

Bron 4: Tijdlijn Curaçao

1499

Ontdekking van Curaçao door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

1634

Nederlandse verovering van Curaçao door de West-Indische Compagnie.

1863

Afschaffing van de slavernij in Curaçao.

1954

Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden wordt ondertekend, waarmee Curaçao een autonome entiteit binnen het Koninkrijk wordt.

1980

Groeiende roep om grotere autonomie binnen Curaçao.

2010

Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Curaçao wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

De tijdlijn in bron 8 toont hoe Curaçao van een ontdekt eiland verandert naar een autonome entiteit binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De gekozen momenten benadrukken de invloed van externe machten zoals Spanje en Nederland, maar ook de interne drang naar zelfbepaling en autonomie.

1 Zoek bij ieder jaartal een passende afbeelding of een passend symbool.

2 Kies een ander eiland van het Caribisch deel van het Koninkrijk.

3 Ga op het internet op zoek naar de sleutelmomenten in de geschiedenis van het eiland die hebben bijgedragen aan hun huidige staatsinrichting en politieke cultuur.

4 Maak een tijdlijn waarin deze sleutelmomenten worden weergegeven.

5 Geef bij elk moment een korte beschrijving en voeg indien mogelijk afbeeldingen of symbolen toe om het moment te illustreren.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Curaçao.

1499:

Beschrijving: Ontdekking van Curaçao door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

Afbeelding: Een oud zeilschip of een portret van Alonso de Ojeda.

1634:

Beschrijving: Nederlandse verovering van Curaçao door de West-Indische Compagnie.
Afbeelding: Nederlandse vlag of een illustratie van de verovering.

1863:

Beschrijving: Afschaffing van de slavernij in Curaçao.
Afbeelding: Gebroken kettingen of een afbeelding van een viering na de afschaffing.

1954:

Beschrijving: Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden wordt ondertekend, waarmee Curaçao een autonome entiteit binnen het Koninkrijk wordt.
Afbeelding: Het document van het Statuut of een foto van de ondertekening.

1980:

Beschrijving: Groeiende roep om grotere autonomie binnen Curaçao.
Afbeelding: Protesten of politieke bijeenkomsten uit die periode.

2010:

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Curaçao wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.
Afbeelding: Een moderne kaart van Curaçao of afbeeldingen van vieringen van de nieuwe status.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Aruba**1499**

Beschrijving: Ontdekking van Aruba door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.
Afbeeldingssuggestie: Afbeelding van een Spaanse ontdekkingsreiziger of een historische kaart die de ontdekking van Aruba illustreert.

1636

Beschrijving: Nederlandse kolonisatie van Aruba. Het eiland wordt geclaimd door de Nederlanders.
Afbeeldingssuggestie: Afbeelding van Nederlandse kolonisten die aankomen op Aruba of een historische afbeelding van een Nederlands schip dat bij het eiland aanmeert.

1986

Beschrijving: Aruba verkrijgt status aparte binnen het Koninkrijk der Nederlanden na het ondertekenen van het Staatsreglement voor het Land Aruba.
Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Staatsreglement door Arubaanse en Nederlandse functionarissen.

1990

Beschrijving: Goedkeuring van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarin Aruba wordt erkend als een autonoom land binnen het Koninkrijk.
Afbeeldingssuggestie: Afbeelding van de goedkeuringsceremonie van het Statuut met vertegenwoordigers van Aruba en Nederland.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Aruba wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden, vergelijkbaar met Curaçao.
Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met de vlag van Aruba en andere symbolen die de autonome status benadrukken.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Saba

1640

Beschrijving: Begin van de Nederlandse kolonisatie van Saba. Het eiland wordt geclaimd door de Nederlanders.

Afbeeldingssuggestie: Een historische afbeelding van Nederlandse schepen die aankomen bij Saba of een illustratie van de eerste nederzettingen door Nederlandse kolonisten.

1816

Beschrijving: Saba wordt een officieel deel van de Nederlandse Antillen na de Vrede van Parijs.

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van de Vrede van Parijs of een historische kaart waarop Saba als deel van de Nederlandse Antillen wordt aangegeven.

1954

Beschrijving: Saba wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarbij het een bijzondere gemeente wordt van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Saba of een afbeelding van de vlag van Saba die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Saba blijft een bijzondere gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met een focus op Saba en haar relatie tot Nederland als bijzondere gemeente.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Sint-Maarten**1493**

Beschrijving: Ontdekking van Sint-Maarten door Christoffel Columbus tijdens zijn tweede reis naar de Nieuwe Wereld.

Afbeeldingssuggestie: Een historische kaart of illustratie die de aankomst van Columbus op Sint-Maarten weergeeft.

1631

Beschrijving: Nederlandse verovering van Sint-Maarten op de inheemse bevolking, gevolgd door de bouw van een fort door Nederlandse kolonisten.

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van Nederlandse schepen die Sint-Maarten naderen of een illustratie van de vestiging van het Nederlandse fort op het eiland.

1648

Beschrijving: De Vrede van Münster verdeelt Sint-Maarten tussen Nederland en Frankrijk, waarbij het eiland wordt opgesplitst in een Nederlandse en een Franse kant.

Afbeeldingssuggestie: Een historische afbeelding van de ondertekening van de Vrede van Münster met een kaart die de verdeling van Sint-Maarten illustreert.

1954

Beschrijving: Sint-Maarten wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarbij het een bijzondere gemeente wordt van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Sint-Maarten of een afbeelding van de vlag van Sint-Maarten die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Sint-Maarten wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met een focus op Sint-Maarten en zijn status als autonoom land.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Bonaire

1499

Beschrijving: Ontdekking van Bonaire door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

Afbeeldingssuggestie: Een historische kaart die de ontdekking van Bonaire door Spaanse ontdekkingsreizigers illustreert.

1634

Beschrijving: Nederlandse verovering van Bonaire door de West-Indische Compagnie (WIC).

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van Nederlandse schepen die aankomen op Bonaire of een illustratie van de Nederlandse kolonisatie van het eiland.

1954

Beschrijving: Bonaire wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en wordt een bijzondere gemeente van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Bonaire of een afbeelding van de vlag van Bonaire die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Bonaire wordt een bijzondere gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd met een focus op Bonaire en zijn status als bijzondere gemeente.

Voorbeeldantwoord Tijdlijn Sint-Eustatius

1636

Beschrijving: Nederlandse kolonisatie van Sint-Eustatius. Het eiland wordt geclaimd door de Nederlanders.

Afbeeldingssuggestie: Een historische afbeelding van Nederlandse schepen die arriveren op Sint-Eustatius of een illustratie van de Nederlandse nederzetting op het eiland.

1678

Beschrijving: Verdrag van Nijmegen waarbij Sint-Eustatius officieel wordt toegekend aan de Nederlandse Republiek.

Afbeeldingssuggestie: Een afbeelding van de ondertekening van het Verdrag van Nijmegen of een historische kaart die de toewijzing van Sint-Eustatius aan Nederland aangeeft.

1954

Beschrijving: Sint-Eustatius wordt onderdeel van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en wordt een bijzondere gemeente van Nederland.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ondertekening van het Statuut met betrekking tot Sint-Eustatius of een afbeelding van de vlag van Sint-Eustatius die zijn status als bijzondere gemeente aangeeft.

2010

Beschrijving: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Sint-Eustatius wordt een bijzondere gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Afbeeldingssuggestie: Foto van de ceremonie waarbij de ontbinding van de Nederlandse Antillen wordt bevestigd, met een focus op Sint-Eustatius en zijn status als bijzondere gemeente.

Eindproduct

Een geannoteerde kaart van de politieke systemen op de eilanden die deel uitmaken van Caribisch Nederland zou er als volgt uit kunnen zien:

Basis: Een duidelijke kaart van Caribisch Nederland, met daarop afgebeeld de eilanden Bonaire, Sint Eustatius, Saba, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Titel: "Boven aan de kaart staat "Politieke systemen van Caribisch Nederland".

Annotaties Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden):

Tekst: "Bijzondere gemeenten van Nederland."

Pictogram: Een klein Nederlands vlaggetje.

Annotaties Aruba, Curaçao en Sint-Maarten:

Tekst: "Zelfstandige landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden."

Pictogram: Vlaggen van Aruba, Curaçao, en Sint Maarten naast een Nederlands vlaggetje.

Extra aanduidingen:

Post-its: Deze kunnen details geven over specifieke politieke figuren, recente gebeurtenissen of belangrijke data in de politieke geschiedenis van elk eiland.

Afbeeldingen: Deze kunnen foto's zijn van belangrijke politieke monumenten, gebouwen, of leiders.

Diagrammen: Pie-charts die bijv. de zetelverdeling in lokale parlementen of raden laten zien.

Pijlen: Deze kunnen de relaties tussen de eilanden aanduiden of de relatie met Nederland, in termen van politieke afhankelijkheid of samenwerking.

Legenda: Aan de zijkant of onderkant van de kaart is er een legenda die de gebruikte pictogrammen, kleuren en symbolen uitlegt.

Het belangrijkste bij het maken van de kaart is om ervoor te zorgen dat de informatie duidelijk en overzichtelijk wordt gepresenteerd en dat er een coherente stijl wordt gehanteerd. De

kleuren en symbolen moeten consistent zijn en de tekst moet leesbaar zijn. De kaart moet zowel visueel aantrekkelijk zijn als informatief.

Toetsvragen

1 Hoe worden de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius, Saba, Curaçao, Aruba en Sint-Maarten sinds 2010 gezamenlijk aangeduid?

- A. Nederlandse Antillen
- B. Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden (juist)
- C. Overzeese gebiedsdelen

2 Wat is de staatkundige status van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba sinds 2010?

- A. Onafhankelijke landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
- B. Autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
- C. Bijzondere gemeenten van Nederland (juist)
- D. Traditionele gemeenten van Nederland

3 Welk eiland werd in 1986 een afzonderlijk land binnen het Koninkrijk der Nederlanden?

- A. Bonaire
- B. Sint Maarten
- C. Curaçao
- D. Aruba (juist)

4 Welke uitspraak over de relatie van de BES- en CAS-eilanden met Nederland is juist?

- A. Alle eilanden hebben volledige onafhankelijkheid en geen banden met Nederland.
- B. Alle eilanden hebben sterke economische, politieke en sociale banden met Nederland, maar de mate van autonomie varieert. (juist)
- C. Enkel de BES-eilanden hebben economische, politieke en sociale banden met Nederland.
- D. Enkel de CAS-eilanden hebben een relatie met Nederland op basis van financiële steun.

5 Welke traditie van Nederland is waarneembaar in de politieke besluitvorming op de BES- en CAS-eilanden?

- A. Traditie van overleg en consensus (juist)
- B. Traditie van centralisatie
- C. Traditie van feodale bestuursvormen

6 Wat typeert de staatsinrichting van Caribisch Nederland?

- A. Alleen een democratie zonder monarchie
- B. Alleen een monarchie zonder democratie
- C. Een combinatie van democratie en monarchie (juist)

7 Welk aspect wordt NIET geassocieerd met nation-building in Caribisch Nederland?

- A. Sterke, historische band met Nederland
- B. Jaarlijks carnaval
- C. Lokale tradities en dialecten
- D. Eén uniforme cultuur over alle eilanden (juist)

Examenvragen + antwoorden

Uit examen 2018 tijdvak 1 - havo

In het proces van dekolonisatie hebben de landen en eilanden van het Caribisch gebied verschillende stappen gezet op weg naar onafhankelijkheid. In bron 5 worden hiervoor de volgende drie situaties onderscheiden: onafhankelijke landen, verbonden gebieden en afhankelijke gebieden.

Welke van deze drie situaties is sinds 10-10-10 het best van toepassing op de BES-eilanden en welke situatie is het best van toepassing op Aruba, Curaçao en Sint Maarten?

Bron 9.

Bron 9

Caribische politiek: eenheid in diversiteit

Het definiëren van de Caribische regio kan op basis van verschillende kenmerken, maar begrenzing in de ruimste zin rekent naast de Caribische eilanden ook de landen Belize, Guyana, Suriname en Frans-Guyana tot de regio.

Het Caribisch gebied heeft een enorme politieke diversiteit. Het gebied bestaat uit 'onafhankelijke' landen, verschillende 'verbonden' (associated) gebieden en de 'afhankelijke' gebieden.

Er bestaan in een relatief klein gebied veel verschillende staatsvormen: liberale democratieën, overzeese gebiedsdelen (van de Verenigde Staten of Europa), 'fragiele' democratieën die recent nog een autoritair bestuur hadden, een 'failed state' en dan nog een van de laatst overgebleven communistische staten in de wereld.

Een gemeenschappelijke Caribische identiteit met gemeenschappelijke Caribische belangen is moeilijk te vinden. Hoewel er intergouvernementele organisaties bestaan die samenwerking in de regio stimuleren, zoals de Caricom en de ACP, zijn niet alle Caribische staten of 'verbonden/afhankelijke grondgebieden' hierbij aangesloten.

Het Caribisch gebied is een regio die een gemeenschappelijk verleden deelt, maar nu versnipperd en politiek sterk verdeeld is: een wonderlijke situatie. Men kan zich afvragen of het Caribisch gebied een gemeenschappelijke toekomst kan opbouwen.

vrij naar een artikel op: <http://www.socialstudies.org>

Antwoord 2018 tijdvak 1 - havo

- BES-eilanden zijn in deze indeling afhankelijke gebieden.
- Aruba, Curaçao en St. Maarten zijn in deze indeling verbonden gebieden.

Uit Examen 2016 tijdvak 1 – havo

Groot- Brittannië is tevens bekend als het 'Verenigd Koninkrijk' (The United Kingdom), omdat het bestaat uit verschillende landen. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat ook uit verschillende landen.

Uit hoeveel landen bestaat sinds 10-10-10 het Koninkrijk der Nederlanden? Leg je antwoord uit

Antwoord 2016 tijdvak 1 - havo

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat sinds 10-10-10 uit 4 landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten (terwijl de BES-eilanden bijzondere gemeenten van Nederland zijn).